

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 2040/1904.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al bisericii ort. orientale române în părțile Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și a Hălmaგიului precum și în cele adneesate din Banatul-Timișan.

Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparchial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos!

Cu provocare la §-ii 89 și 90 din Statutul-Organic convocăm Sinodul nostru eparchial ordinar al diecesei Aradului, la biserica Noastră catedrală de aici pe **Dumineca Tomii**, adică pe **4/17 Aprilie. a. c.**, orele 9 dimineața, în carea zi, după sêvrșirea serviciului divin, va urma deschiderea Sinodului în sala mare a seminarului diecesan.

Ceea-ce se aduce la cunoștința tuturor P. T. D. deputați, spre știre și orientare.

Arad, la 23 Martie (5 Aprilie) 1904.

Al tuturor

de bine voitor

Ioan J. Papp,

Episcopul Aradului.

Nr. 1740/1904.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al bisericii gr.-or. române în părțile Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și a Hălmaგიului precum și în cele adneesate din Banatul-Timișan

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparchia Aradului: dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos, împreună cu salutarea Noastră arhierescă!

„Ziua învierii și să ne lumindm cu prăznuirea și unii pre altii să îmbrățișem, să zicem fraților și celor-ce ne urêsc pe noi, să iertăm toate pentru înviere și așa să strigăm: Crisos a înviat din morți cu moartea pe moartea călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le.“

(Mărire dela laudele Praznicului.)

Iubiților mei fi sufletești!

După darul și nemărginita bunătate și îndurare a lui Dumnezeu față cu noi și cu neamul omenesc, am ajuns earăși sêrbătoarea sêrbătorilor; am ajuns să sêrbăm praznicul acelei zile mari și însemnate, în care Cristos fiul lui D-zeu și răscumpêrătorul lumii, sdrobind cu puterea dumnezeirei sale porțile și legăturile iadului, cu moartea sa a călcat moartea și ca un D-zeu, nu numai însuși a înviat a treia zi din mormânt, ci a dat înviere și viață și celor din mormânturi.

În aceasta zi dară a prealuminatei învieri a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Cristos; în aceasta zi, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa, viu earăși cu duhul meu în mijlocul vostru. Vê cercetez și acum

cu dragostea și cu iubirea, cu care părintele și cercetează pe fii săi în anumite timpuri și zile ale anului. O fac aceasta nu numai pentru a prăznuî, a mă bucura și a mă veseli împreună cu voi în aceasta mare și însemnată zi a **luminării**, dar am venit la voi și astădată cu scopul și dorința: să vă sfătuiesc și îndemnu, ca delăturând dela noi cugetele deșarte, patimile și slăbiciunile vieții omenești, și ridicându-ne peste valurile vieții trecătoare, să ne înălțăm pe aripile credinței, ca și pe treptele nădejdei noastre cu inima și cu cugetul la D-zeu, părintele nostru cel ceresc, și de odată cu prăznuirea să ne și luminăm asupra însemnătății praznicului.

Multe veacuri au trecut de când biserica creștină și cu ea și biserica noastră ortodoxă română sârbază pomenirea acestei zile mari și însemnate a Invierii Domnului; multe veacuri au trecut de când credincioșii noștri de pretutindenea se salută cu salutarea dulce a păcii și a dragostei creștine; unul adică vestește bucuria „**Cristos a înviat**,” celalalt întărește aceasta întîmpinare prin răspunsul plin de mângăere: „**adevărat a înviat**.” Dar tocmai că de veacuri prăznuim aceasta zi a Invierii Domnului, a cărei pomenire o repetăm în toate Duminecile de peste an, de sine ni-se pune întrebarea: care este **motivul bucuriei** și **însemnătatea prăznuirii** acestei zile? Care să fie **scopul**, pentru care biserica noastră ne îndeamnă, ca de-odată cu prăznuirea să ne și luminăm?

Cel ce a cercetat sf-ta biserică măcar și numai în cele 8 zile din urmă, cel ce a ascultat și petrecut cu atențiune cântările și slujbele d-zești săvârșite din Dumineca stâlpărilor și până astăzi, acela va înțelege nu numai însemnătatea zilei și motivul pentru care tot creștinul temător de Dumnezeu se bucură și se veselește astăzi, dar va înțelege și scopul, pentru care sf. maică biserică ne îndeamnă și învață, să ne luminăm cu prăznuirea și unii *pe alții să îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru înviere.*

Dar' pentru-ca însemnătatea zilei și bucuria, ce ne-a adus nouă și întregii omenimii sârbătoarea de astăzi, să o înțeleagă și aceia, cari din ori-ce pricină nu au putut cerceta sfânta biserică și n'au auzit sfintele slujbe în zilele din urmă, și astfel n'au cunoscut și nu cunosc **ne-**

statornicia și reutatea firei omenești, trebuie să vă pun în vedere întîmpinarea, ce i-se pregătise Mântuitorului Cristos la sârbarea stâlpărilor, când adică înainte cu 8 zile își făcea întrarea în Ierusalim cu învățaceii. Să priviți pompa și bucuria cu care a fost primit ca și un împărat; să vedeți cum mulțimea popoarelor așternea pe cale vestmintele sale, cum alții tăiau ramuri de copaci și purtau, și cum și cei ce mergeau înainte și cei ce urmau, strigau grăind: *»Osana fiul lui David, bine ești cuvântat cel ce ai venit și evărăși vei să vini întru numele Domnului«*.

Și acum, după aceasta întîmpinare și primire, să judecați voi înși-vă, iubiților mei fii sufletesti, cine să fi putut prevedea viitorul? Care să fi fost omul pămîntean, care să fi putut spune că prea dulcele nostru Iisus, peste câteva zile va fi dat în judecată, va fi osândit la moarte, va fi scuipat, răstignit și îngropat? Cine altul să fi putut prezice, că dintre învățaceii lui Cristos unul îl va vinde, altul se va lăpăda de El și mai târziu vîzându-l prins, toți îl vor părăsi și vor fugi?

Și după-ce pămînteanul cu mintea sa mărginită nu poate răspunde la nici una dintre aceste întrebări, să cercăm scripturile, să vedem că în fața unei atari primiri împărătești, de ce sentimente era cuprins sufletul Mântuitorului nostru Cristos? Și scripturile ne spun: că era cuprins de sentimentul umilinței și supunerii față de Dumnezeu Tatăl și de sentimentul iubirei de oameni, pentru a căror mântuire s'a pogorit din ceriu pe pămînt și știa, că merge spre moarte, ca astfel prin moartea sa, să sdrobească porțile și încuietorile iadului și prin învierea sa să dea viață și celor din mormînturi. El unul, ca Dumnezeu a toate vîzător și a toate știutor, a cunoscut tirania și vicleșugul omului și după cum ne încredințăm din mărturisirea sfinților evangeliști Ioan și Mateiu, încă în calea spre Ierusalim și-a prezis însuși celea-ce au urmat. Și-a prezis patimile înfricoșate, restignirea pe cruce, moartea de bunăvoie și învierea de-a treia zi, după cum și cetim la sfântul evangelist Ioan cap. 28 v. 31, 32. că: *»Mergînd Iisus mai pe urmă în Ierusalim a zis către cei 12: Iată! ne suim în Ierusalim și se vor plini toate cele scrise de proroci pentru Fiul omeneșc, că se va da păgânilor și-l vor batjocori pre el și-l vor ocări și-l vor scuipa și bătîndu-l îl vor omori pre el și a treia zi*

va învia». Tot asemenea spune sf. evangelist Mateiu, la cap 17. v. 22, 23, că: *Fiul omenesc se va da în mâinile oamenilor, cari îl vor restigni pe el și-l vor omori și a treia zi va învia; ear' după mărturisirea acestui sfânt evangelist dela cap. 28. v. 31 și 32, Mântuitorul mai spuse învățăcelilor: »Iară după învierea mea, merge-voiu mai înainte de voi în Galilea«.*

Și precum au prorocit prorocii și precum a prezis și însuși Mântuitorul, s'au împlinit toate. Cu sulite și cu săbiu ieșiră păgânii să prindă pe acela, pe care mai nainte îl întimpinără cu ramuri și cu stlări și care mai nainte ședea în toate zilele la ei învățând; se impart pe vestminte și sorți aruncă pentru cămașa aceluia, căruia numai cu câte-va zile mai nainte mulțimea popoarelor și-a așternut vestmintele sale în semnul umilinței; celui ce mai nainte îi strigau Osana, pofta răsunării și tirania păgânească îi reclamă restignirea: »Răstignește-l, răstignește-l pe el!«

Când auzi acestea și când vezi, cum chiar unul dintre învățăceii sei se face vinzător; când Iuda Iscarioteanul însuși se duce la arhieriei și bătrânii poporului și îi întreabă: ce-mi veți da mie și eu voiu da pre el vouă? când acel învățăcel necredincios primind trei-zeci de arginți, prețul cel prețuit de fii lui Israil, vinde pe învățătorul și-l trădă prin sêrutare; când învățăcelul Petru, până în cântatul cocoșilor de trei ori se lapadă de învățătorul său, deși acel învățăcel la cina cea de taină se lăudase cu îngâmfare, zicând învățătorului său: *dacă și toți învățăceii se vor sminti întru tine, eu nici odată nu mă voiu sminti*; când ceialaltii învățăcei vèzând pe Mântuitorul prins, toți îl pãresesc, toți fug, și când vezi, că Impèratul ceriurilor se supune de bună voie chinurilor celor mai cumplite; se supune morții și îngropării ca un muritor și când apoi vezi, că acel Impèrat învie după trei zile din mormânt ca un D-zeu: Nu numai creștinul adevărat, dar chiar și păgânul trebuie să se închine patimilor și să mărească Invierea lui Cr.; tot însul trebuie să vadă, că lăcomia după averea nedreaptă rumpe legătura dintre învățăcel și învățător; că ura și pisma rumpe legătura sfântă dintre fiu și părinte și dintre frate și frate; și în același timp, toți trebuie să recunoască, că dreptatea lui D-zeu este dreptate în veac și cuvântul Lui adevărul; că fărădelegea omului nu poate omori dreptatea lui D-zeu, hu'a și minciuna nu poate înăduși adevărul,

că tot păcatul se răsbună și că anumite păcate nici nu întârzie a-și reclama judecata și osênda, precum n'a întârziat nici păcatul vènzătorului Iuda.

Luminați acum asupra însemnătății și bucuriei prãznuirii, datori suntem să cercăm cărările și mijloacele, prin cari să ajungem, ca sèrbătorea de astăzi să ne fie zi de bucurie și veselie pentru toate zilele vieții. Acestea ni-le arată însuși Mântuitorul Cristos prin rostul s. evangelist Mateiu cu cuvintele: **„Să iubești pe de-aproapele tãu ca însuși pe tine.“** cap. 22 v. 33: adecã se arată în pacea și în dragostea evangelică, pentru-cã: *„de va zice cineva, că iubește pe D-zeu, ear' pe fratele său urește, mincinos este, căci cel ce nu iubește pe fratele său, pe care îl vede, cum poate să iubească pe D-zeu, pe carele nu-l vede“* Ioan cap. 4 v. 20, 21. Aceste cărări ni-le spune sfânta biserică chiar și în cântarea pusă în fruntea acestei pastorale, prin care ne învață: *să îmbrățișăm unii pe alții, adecã să ne ajutorăm; să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru înviere.*

Când dară vè îndemn la iubirea de-aproapelui, la pace și dragostea creștinească, nu pot întrelăsa a vè mai zice Voauè cu s. Apostol și evangelistul Ioan: **„Iubiților! nu credeți la tot duhul... pentru-cã mulți proroci mincinoși au ieșit în lume.“** Cart. I, sob. cap. 4 v. 1. Vè zic acestea cu atât mai vèrtos, cu cât după cum vedeți și voi înși-vè, s'au ivit mulți proroci mincinoși și speculanți interesați, cari cùtrierând sate și orașe, făgăduiesc munți și câmpii, dealuri și văi; promit adecã celor ușor crezatori bunuri și bunătați, promit astfel de avuții, cari dacă le-ar avea ei, nu le-ar împărți cu poporul nostru, avènd ei destui de ai lor, cari strigă după ajutor; fac făgădueli cu cuvântul, cari și dacă le-ar da și în scris și le-ar întări cu toate pecețile, tot nu le-ar putea împlini, pentru-cã averile și drepturile, cari ei le promit, nu le au nici ei și nu le-a avut nimeni din neamul lor.

Dar cu toate acestea speculanții aceștia voinđ să pescuiască în turbure, prind în cleștele lor suflete nevinovate, căroră nu numai nu le dau nimica, ci încă ei încasează tacse sub felurite titluri; acești șerpi ai societății varsă veninul rãsvrătirei în inimile oamenilor ușor crezatori ori necăjiți, precum șarpele a vèrsat veninul neascultării în urechile Evei în Raiu. Acești proroci mincinoși, strèini și de limba și de credința

noastră, cearcă să restorne ordinea morală și indeamnă publicul la neascultare și nesupunere față cu legile dumnezeiești și omenești.

Aceste lipitori ale societății, cu laudele și făgăduelile lor, aduc oamenii în rătăcire, îi bagă în ispite și năcazuri, și când ved poporul adus în strimtoare, ei stau de departe și rîd de el, ca și cum rîdea odinioară vulpea, după ce a înșelat cașul dela corbul cântăreț.

De aceea vă îndemn, să primiți cu bunăvoință sfatul meu părintesc binevoitor ca: dacă vă doriți și voi precum eu vă doresc tuturor, binele și fericirea, deșteptați-vă! **luminați-vă!** și umblați ca fii luminii! Păziți și cultivați credința în D-zeu și aceasta să-o arătați prin faptele **dragostei creștine**; impliniți-vă datorințele către D-zeu, către voi înși-vă și către deaproapele și pe lângă credința, dragostea și nădejdea în D-zeu, faceți-vă datorința către înaltul Tron, către legile și stăpânirea lumească. Ascultați de maimarii vostri, că ei priveghează pentru sufletele voastre; trăiți în pace și buna înțelegere nu numai cu casnicii, dar și cu rudeniile, cu vecinii și conlocuitorii vostri, chiar și dacă sunt sau ar fi și de altă limbă și altă credință, pentru-că toți suntem fii ai lui D-zeu și cetățeni ai iubitei noastre patrii; ear în lipsele și trebuințele voastre nu alergați după sfaturi la prorocii mincinoși, ci cereți și ascultați sfaturile bune ale preoților, învățătorilor și a căpeteniilor voastre, chemate și îndatorate a vă conduce pe cărările luminei, ale moralei și virtuții strămoșești.

După cari, poftindu-vă la toți sêrbători fericite, rămân cu binecuvântare arhierască

A r a d, în sêrbătorile Invierii din 1904.

Al vostru

de binevoitor

Joan J. Papp,

Episcopul Aradului.

In medias res.

Ca unul ce din a inimei îndemn curat urmăresc momentele vieții noastre publice ca biserică și neam, simțesc bucurie senină de câteori ved manifestându-se preocupățiuni și porniri salutare menite a-i fortifica și reînfrînări pulsa-

țiunea; ear în sufletul meu un sacru entusiasm se deșteaptă atunci, când ved răsărind pe orizont idei sănătoase, tendințe nobile și rezoluții utile, cari să ne ridice în valoare, să ne înalțe în conștiința și să ne apropie către idealul de a ne face mai buni.

Basa lumei sociale și problema vieții omenești, pe cari atâția filosofi nu le-au putut rezolva, ni le-a rezolvat în mod clar raza Tatălui prin Fiul Nazaretului. Nu le-a rezolvat în sensul nostru profan, ci ni le-a descoperit din iubire. Descoperirea a clădit-o în religione, indicand omenimei calea spre fericire. O, și cât de sublimă, ideală și fericitoare este aceasta cale, — căci este însași iubirea.

Și chiar natura însași — aceasta expresiune vizibilă a atotputerniciei Creatorului divin — a sădit în ființa omului sentimentul spre idealism, care să-i împintene voința și încălzască conștiința spre nobile acțiuni și porniri reclamate de spiritul religiei.

Ei, dar' duhul lumei, tocmai fiindcă e din lume nu se neagă nici el pe sine ci perseverează a substitui interesul materiei în loculiubirei. Urmarea e, că omenimea se sbuciumă, se agită, se ciocnește în intențiuni, se eludează și se se duce în interese. Din ce omenii au început a-și perde echilibrul sufletului, tot mai mult s'a înțet și înrît și lupta oamenilor între sine, în detrimentul fericirii și a liniștei lor sufletești.

Timpurile ce le străbatem noi generația de astăzi, sunt dintre cele mai critice și grele pentru noi Români ca popor etnic și biserică națională. Curente fațise lovesc fără rușine chiar la basa religiei; tendințe criminale atentează la existența bisericii și a ordinea morale. Agenți perversi cu promisiuni și losince false și mincinoase tind a-ne destrăma de olaltă numai ca să ne slăbească și răsnească odată, putându-ne apoi mai cu ușurință captura pentru scopuri clandestine.

Veleități de aberațiuni religioase dau asalt asupra convingerilor. ca să ne învenineze credința; scrieri periculoase și perfide ne invadează satele ca să tulbure pacea și liniștea sufletelor, să scormonească patimile și să restorne ordinea socială.

Opiniunea publică sănătoasă e de acord, că aceasta situație este anormală și bolnavă. Glasuri îngrijate, voci serioase și preocupățiuni sincere resună și insistent ies la evidență din partea factorilor și bărbaților îngrijați de noi ca biserică și popor.

Idei bune, îndrumări acomodatăe, păreri corecte, inviațiuni folositoare, moțiuni practice, indicațiuni salutare, demensuri conștiente și solicitări nobile câte nu s'au făcut în presă, în întruniri și în corporațiunile noastre? Resultatul

acestor preocupățiuni fost'a și este el adecvat măcar în parte, relativ cu interesul inimilor calde ce le-au plăsmuit?

Nu. Pe noi ne captivează prea mult declamarea ocațională a cuvintelor și efusiunea momentană a vorbelor. Cei mulți credem că ne-am făcut datorința, ba ne-am câștigat chiar merit ținând discursuri aplaudate ori scriind articole de ziare binesunetoare, ear apoi ne punem frumusele a dormi pe laurii aplauselor și a renumelui lăsând traducerea faptelor pe seama altora. Inzădar vei și căuta apoi rodul acestei activități pe câmpul faptelor.

Căutați, câte rezultate ale ideilor sănătoase s'au tradus de fapt în viața reală? Dacă dintre ele și numai a zecea parte s'ar fi intrupat, alt aspect am prezenta noi Români, descendenți ai unui falnic popor, cum ne numim.

Unul așteaptă să facă altul, aceea ce ar trebui dar nu o face el și vezi, cel-ce n'a făcut nimic e convins, că altuia îi încuibă datorința de a-o face, ear celalalt e și el la rândul său tot de aceasta firmă convingere.

Timpul își precipitează însă toanele și candelile abia ici-colea licăresc, ear multe strălucesc de întunerecul scilpicios. Ce așteaptă oare? Așteaptă doar' — vorba P. C. Sale D-lui director R. Ciorogariu *) — să vină Cristos să se răstignească a doua-oară? Inzădar așteaptă, căci Crs. nu se va mai răstigi, pentru cel-ce a scos odată din besna uricioasă, dar care nu vrea a se înciripa măcar pe picioare ca să se depărteze de ea.

Da, »cuiu cu cuiu se scoate afară«: întunerecul prin lumină se respiră, amăgirile prin clarificări, seducerile prin lămuriri, — dar cum să luminezi, să clarifici și se lămurești, dacă singur nu ești lămurit, clarificat și destul de luminat? Numai cel întunecat și orb nu poate observa și aprecia importanța cea mare pe care cetitul și în special ziaristica o operează în viața indivizilor, a popoarelor și în opiniunea publică.

Presa noastră a stărui și ea asupra acestui fapt, pe care azi toată lumea îl consideră de un dovedit factor cultural, — și totuși ce observăm privind în jurul nostru?

Pe când agenți străini de interesele noastre ni-au răspândit în popor scrierilor lor destrăbălate, pe atunci cei mulți conducători naturali ai poporului dormitează în indolență condamabilă.

Glasul presei cinstite, e glasul celui ce strigă în pustie. În loc de a o da și a-o răspândi aseasta în mâna poporului, spre a-i satisface exigențele intelectuale trezite și a-i forma orizontul cunoștințelor în direcțiune sănătoasă, — ei înșiși nu cetesc nimic. Un op literar, o revistă ori un singur ziar nu afli în casa lor, ne cum să de-

ei altora ceva directivă! Judecata cea mai domoală ce li se poate acestora face, este aceea, că și-au greșit cariera. Șefii lor de tracturi de competență cu ocaziunea cercetărilor și a vizitațiunilor ar trebui să-și estindă atențiunea și asupra acestei împrejurări ca și asupra altor fapte de slendrianism.

Multe sunt încă scăderile, multe sunt ranele pe cari nici nu le poți condensa într'o scurtă scriere, dar cred că dacă în locul multelor sfătoșii ne vom lua osteneala și a lucra serios, pe rând se vor cicatriza ele.

Mi-au făcut bună impresiune espunerile advertisătoare ale C. Sale D-lui director R. Ciorogariu din doi numeri ai organului »Biserica și Școala« sub titlul: »In atențiunea conferințelor preoțești;« acum de o camdată nu ne rămâne decât să urmărim dacă, și în cât vor ști profita de ele cei vizați. Un efect real cât de mic, un rezultat faptic cât de neînsemnat va fi dovadă plausibilă, unde avem de a face cu oameni de ai faptelor și unde cu de-ai vorbelor.

Imi place a presupune a priori tot-de-una partea cea mai bună a fie-cărui lucru și cu o oare-care satisfacție pot constata, că indicațiunile D-lui director R. Ciorogariu și până acum au întâlnit un răsunset salutar. După cum adecă am indicii sigure, Sinodul protopopesc de estimp al tractului Hălmagiu, a decretat cu entusiasm înființarea unei biblioteci centrale pentru ridicarea și mai intensivă a nivelului preoțimei și învătătorimei, ca să poată da piept cu curente timpului. În fruntea afacerii — după cum mi s'a comunicat — s'au ales patru membri dintre cei mai însuflețiți de afacere, cari — după cum se prevede — vor și face un lucru întreg și deplin.

Acum e rindul tuturor, să-i vedem porniți pe lucru, fie-care după necesitățile ce le simte mai imediat. Cei activi vor scutura lăncezeala care azi ne paralizează și ne sufoacă. Și ori din cotro vor veni indicii prevestitoare de ori ce activitate sănătoasă, vor întimpina salutările tuturor oamenilor de bine.

— i —

Singhelie.

Pavel cu mila lui Dumnezeu pravoslavnic episcop Aradului, Enopolei, Orăzii-mari Hălmagiului și părților acestora.

După darul și îndurarea preasfântului și de viață făcătorului Duh, care s'au dat Dumnezeștilor sfinților lui ucenici și Apostoli, ear după dênșii cu primirea unul dela altul și până acum a aceluiași dar și puteri și Noi următori fiind a rîndui chiline, cinuri și a da astepene bisericesti celor ce s'au învrednicit a slujii

*) »Biserica și Școala nr. 9. — 1904.

sfântului Oltariu ; drept aceea în urmarea a tot preainaltei K. crăiești rânduieii mie întru aceea date, ca fiind scaonul Episcopului din marele principat Ardeal văduvit, pe candidații spre treapta preoției din pomenita eparchie a ți chirotoni preoți și pe parochii a ți așeza ca să aib, și pe acesta chir Samuilă Grama prin Cînst. consistoriumul a numitei eparchie Ardealului mie preporuncit și la mine pentru chirotonire trimis candidat spre preoție, l'am chirotonit preot și am voit cu aceasta pe dînsul a arêta, ca să se cunoască de toți a fi pe desvêrșit preot, și i-am dat lui blagoslovenie a sêvêrși sîntele, ce se cuvin preotului, și i-am rînduit a sa parochie la biserica chramului Preacuvioasei Maicii Paraschevii, în satul Riușor, eară el să se ție de predania sîntîlor Apostoli, și a purtătorilor de Dumnezeu părinți, care la al șaptelea a lumii de la Nicheia sobor au așezat și noaue celor ce suntem în pravoslavnică credință ne-au dat înainte precum a învêța, așa a și face, ca să fie pildă turmei sale a toată fapta bună, și până când întru aceste și întru chemarea sa va rêmănea, până atunci și cinstei preoțești și poporului acestuia să fie pârtaș. Deci tuturor și mai ales poporenilor lui pe numitul preot cu iubirea îl preporuncim, ca întru cinstea dragostea și omenie să-l aibă și să-l cunoască a fi adevêrat pravoslavnic preot.

Datu-s'au în residenția noastră episcopescă în Arad, în 9 zile a lunii Febr. 1801.

Pavel Avacumovici.

Singhelia aceasta s'a estradat parochului din Riușor Samuilă Grama, pe lângă următoarea rezoluțiune consistorială scrisă pe partea din-afară a singheliei, împăturată în formă de decret, care s'a provêzut cu sigilul cel mare consistorial.

Prin aceasta singhelie adverindu-se preoțirea numitului popă Samoilă Grama, pentru aceea și de cătră Consistorium se așaz și se întărește paroch deplin la satul Riușor! cu filialul sêu, în Sic. R. districtul Făgăraș, poruncindu-i-se lui, ca să poarte vieța sa cu cinste după legea lui Dumnezeu și pravila bisericească, să învețe pe oamenii sêi cuvêntul și frica lui Dumnezeu ca să fie blânzi și ascultători preainaltelor porunci împêrâtești a înălțatului gubernium și domnilor sêi celor pământești și a tuturor tisturilor.

Așa și acei poporani datori susnumitului cuviincioasă cinste să-i dea precum și cele de hrana sa după obicei, dreptatea și preainoitele îngăduințe ca păstorului sêu sufletesc să ți dea.

Consistorium neunit în Sibiu, 19 Februarie 1801.

(„Tel. Rom.“)

Ioan Popovicu
vicariș neuniților.

Aron Budai

Fondurile bisericești din Ecica-română.

II.

Litere fondaționale.

Președintele comitetului parochial arată, că mulți dintre credincioșii noștri prea bucuroși și-ar asigura înmormântarea lor *prin anticiparea, încă fiind în viață*, a cheltuelilor și taxelor la sfânta biserică pentru funcțiuni și alte ceremonii funebrele, dacă biserica și respective corporațiunile noastre parochiale le-ar o'erî garanța suficientă, că banii depuși în cassa bisericii, se vor pastra în scopul arêtat mai sus, și că după moarte li se va face înmormântarea după dorință și după condițiunile stabilite de deponenți, încă fiind în viață. Arată mai departe importanța înființării unui anumit fond în scopul acesta și propune ear' comitetul unanim ia următorul

Conclus.

1. Considerând, că învățatura sfintei noastre biserici ne obligă a îngropa cu cinste rêmășițele pământești ale omului, zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și avênd în vedere simțemêntul de mângăere ce-l poate procura sfânta biserică a noastră la mulți credincioși, *cari prin anticiparea cheltuelilor la biserică voesc să-și asigure o înmormântare după dorința proprie*, — Comitetul parochial decretează pentru aceasta înființarea unui fond, anumit: „Fondul de înmormântare“.*)

2. Fondul de înmormântare este o proprietate inalienabilă a bisericii ort.-rom. din Ecica, se administeză și se manipulează în sensul Statutului-Organic, de cătră comitetul parochial și respective epitropia parochială, sub controla și supraveghierea Sinodului parochial și a Consistorului eparchial.

3. Depunerile la fondul de înmormântare se fac la casa epitropiei parochiale, în ființa de față a deponentului, a președintelui comitetului parochial, a unuia dintre epitropii parochiali și a preotului local. Despre depunere se va lua numai decât protocol, subsemnat de toți cei de față și redactat în două esemplare originale, — dintre cari, unul se va preda deponentului, ear' celalalt se va păstra în archiva parochială.

4. Taxele și cheltuelile pentru înmormântare la biserică, la preoți, la învățatori etc. sunt a se stabili după normativul și stolarul uscat, avênd a se petrece la protocol din punct în punct

*) Observăm, că acest fond inactivat abia de un an, și deja dispune de un capital de 495 cor. 12 fil., depuși la „Victoria“ în Arad.

fie-care poziție stabilită, cu indicațiunea specială a sumei pentru fie-care poziție.

5. Nici o depunere la fondul de înmormântare nu se mai poate retracta (revoacă), ci — la dorință — se poate augmenta prin eventuale nouă poziții, cari sunt a se adauge la ambele protocoale sub titlul de: »*Adaus*«. Pozițiile adause sunt a se încheia cu subscrierea din nou a celor de față, în conformitate cu p. 3.

6. La moartea deponentului, întreaga sumă depusă se va întrebuița spre sevirișirea mormântării după dorința și dispozițiunile defunctului stabilite în protocolul amintit sub p. 3. — Organele parohiale sunt îndatorate a executa conștient și nestirbit toate dispozițiunile cuprinse în protocol din punct în punct, din poziție în poziție.

7. Depunerile și respective capitalul fondului de înmormântare se poate fructifica, în favorul celorlalte fonduri parohiale, bisericești — numai prin elocarea banilor la atare institut solid de bani; prin urmare din acest fond nu se pot contracta împrumuturi pe obligațiuni, pe cambii ori pe alte operațiuni. După împrejurări și din timp în timp. Comitetul parochial va decide anumit la care fond parochial bisericesc să se adauge procentele și respective venitele realizate după banii fondului de înmormântare elocări la institute de bani.

8. Aceste litere fondationale trecând prin sinodul parochial, întră în vigoare și fondul de înmormântare se declară de inactivat îndată după aprobarea lor și din partea Consistorului eparochial, și se redactează în două exemplare originale; unul pentru archiva parochială, iar celelalte pentru archiva Consistorului eparochial.

Dat în Ecica, din ședința comitetului parochial ținută la 21 Noemvre (4 Decemvre) 1902.

Valerie Magdu
președinte

Toma Ghilăzan
notar.

(Urmează subscrierile membrilor com. par.)

CRONICA.

* *O revistă a tuturor studenților în teologie ort. români.* Domnul *Nicolae Bălan*, student în teologie la Cernăuț, a eșit în publicitate cu o fericită idee; anume: înființarea unui organ de publicitate al tinerimei studioase ortodoxe române de pretutindeni. D-l Bălan și-a comunicat părerile în această privință tuturor institutelor teologice din Austro-Ungaria și România, cu scopul de a provoca o discuție și avisarea modului și mijloacelor intrupării ideii.

După cum suntem informați, tinerimea dela institutul nostru teologic s'a declarat cu însuflețire aderentă a înființării organului de publicitate contemplat.

Chestiunea fiind de o mare importanță, de astădată o semnalăm numai; și avisăm pe cetitorii noștri, că vom reveni.

* *Promoțiune.* Colaboratorul nostru, dl *George Ciuhandu*, a prestat Mercuri, la 24 Martie doctoratul prim teologic, la universitatea din Cernăuți.

* *Reforma învățământului superior teologic* în institutul gr. ort. din Sibiiu, — este titlul unei broșuri, prezentate Prea-veneratului Sinod archidieceșan, de distinsul profesor dela gimnasiul grănițeresc din Năsăud, Gligorie Plotosu. Broșura cuprinde: 1.) Propunere în cauza reformei învățământului superior teologic, în sensul de a i se da rang academic; 2.) O expunere de motive foarte temeinică; 3.) Proiect de regulament pentru „Academia teologică“.

* *Patriarhul ecumenic din Constantinopol* a adresat o circulară episcopilor din Turcia europeană, prin care le pune în vedere ca să nu permită cetirea evangheliei în limba românească.

Românii din Turcia au protestat la Poartă contra măsurii Patriarhului. Poarta a recomandat Patriarhului să se înțeleagă în mod pacific cu Români, relevând că limba românească este o limbă liturgică de multă vreme întrebuițată în Turcia.

* *Rutenisirea școalelor române din Bucovina.* În trei numere consecutive „Deșteptarea“ din Cernăuț se ocupă din nou cu persecuțiunile și nedreptățile, cărora este espus poporul român din Bucovina pe terenul școlar. Inregistăm de asta-dată o statistică elocventă, care scoate la iveală o pagină tristă din trecutul școalelor populare odinioară românești ale Bucovinei. Revista pedagogică germană „Bukowinaer Schule“ aduce în fascicolul său mai recent niște date statistice din anul 1862 din care reiese, că în comunele de peste Prut, și anume în Toporăuți, Verceanca, Șipeniți, Lujan și altele, era introdusă în școalele populare și limba românească. Astăzi limba românească a amuțit în școalele aceste, terenul e pierdut pentru Români și în locul falnicilor familii de onoare din aceste comune cunoscute sub numele de Macu, Cojocariu, Morariu, vedem astăzi pe urmașii lor trecuți sub numele de Makof, Kuszyriuk și Melnik în tabăra rusească.

Același fenomen trist se petrece și în frunțașă comună Cuciuurul-mare, a cărei școală ar trebui să aibă, în virtutea uricului ei de fondare, limba de propunere românească. Astăzi nu există în aceasta comună nici un învățător calificat pentru limba românească, corpul didactic e compus în maioritate din Ruteni și ca mâne va fi trecută și această comună între cele multe înghițite de molochul rutean. Din toate aceste reiese, că rutenisirea școalelor în Bucovina se face cu sistem, ear consiliul școlar al țării și guvernul, în loc sa pună capăt acestei desnaționalisări forțate, dă ascultare matadorilor ucrainisici, a cărora singură tendință este de a înființa, unde numai pot, cuiburi de agitațiune pentru planurile lor meschine.

* *Un memoriu al lui Moise Nicoară, studiul publicat în „Biserica și Școala“ de D-l S. Secula, a apărut într'o elegantă broșură, conținând și portretul bine executat al lui Moise Nicoară.*

Prețul unui exemplar 1 coroaună.

Se poate comanda și prin poștă dela Tipografia diecesană, trimitând pelângă prețul indicat și taxa poștală.

* **Erare.** In articolul „Episcopia Aradului“ din numărul 12 strecurându-se câteva erori de tipar, acestea se îndreaptă astfel:

Fața primă (p. 93) aliniatul 1 coloana I, rândul 6 în loc de „egăturilor canonice,“ să se citească: *legăturilor canonice.*

Pag. 94 coloana II, aliniatul 2 rândul 7 în loc de „inimicului comun“ să se citească: *inimicului comun.*

Pag. 95, coloana II, aliniatul 2 în loc de „Isaia Diaconovich“ să se citească: *Isaia Diacovich.*

Pag. 96, coloana I, la nota 2 rândul 1 în loc de „Grosswürdigste“ să se citească: *Grossmächtigste*; rândul 9 în loc de „sorgenannte“ să se citească: *sorgenannte*; rândul 11 în loc de „quadermahlige“ să se citească: *qua der mahlige.*

Pag. 97, coloana I, aliniatul 4, rândul 11 în loc de „a povestit“ să se citească: *a prevestit.*

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr.-or. română din Secas, comitatul Timiș, escrie concurs de licitațiune minuendă pe 11/24 April 1904, înainte de amiază la 10 ore, ce se va ținea în localitatea școlii, pentru edificarea școlii gr.-or. rom., eventual a unei sale de învățământ în Secas.

Prețul de exclamare pentru școala întreagă, într-una cu locuința învățătorului, este 3535 cor. 56 fii. Planul și preliminarul, precum și condițiunile, se pot vedea la oficiul parochial din Secas.

Întreprinzătorii cari reflectează la această licitațiune, se vor prezenta pe spesele lor proprii.

Secas, în 22 Februarie v. 1904.

Demetrie Monariu
preot, președ. comit. paroh.

Eremie Ardeleanu,
inv. not. com. par.

—□— 1—3

Pe baza concluderii Venerabilului Consistor gr. or. rom. din Arad de dno 20 Decembre 1903 Nr. 6706, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru edificarea unei școlii gr. or. rom. în comuna Rîșculiția (p. u. Köröbánya) pe ziua de 4/18 Aprilie a. c. (Duminea Tomei) în localitatea școlii din loc.

Prețul de exclamare este stabilit în suma de 2480 cor. Licitanții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunii vadiul de 10%.

Comitetul parochial își rezervă dreptul, fără considerare la rezultatul licitațiunii, a da în întreprindere lucrarea de mai sus acelui măestru licitant în care va avea mai multă garanță.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea ori și când la oficiul parochial din loc.

Rîșculiția la 29/13 Martie 1904.

Ioan Miclușiu
paroch.

—□— 3—3

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-n preoți și învățători precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfințele noastre biserice creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple) Strâni, Tronuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construesc Planuri după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra impregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumșeteze:

Rog bunăvoința în special a Onor. officii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

IOSIM IULIU BOSIUC,
sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Medalie de aur pentru lucrări de artă.

Atelier propriu de ornamentație artistică.

Promovat cu distincție de școala de sculptură

Comunicația cu motorul:

Dela Arad		Arad—St.-Ana—Chișineu—Chitichaz				Spre Arad	
Motorului		Tren mixt	Stațiuni	Tren mixt	Motorului		
320	322	314		31	321	323	
dimin. 6 ¹⁰	d. am. 12 ³⁵	seară —	pleacă	sosește	—	dimin. 9 ¹⁵	d. am. 3 ³⁰
+631	+1 55	—	Arad	↑	—	9 ²⁸	3 ⁴²
6 ³⁹	1 ⁰³	—	Ötvenes	↑	—	9 ³⁹	3 ⁵²
7 3	1 ²⁴	6 ¹⁰	Zimand	↑	7 ⁰⁵	+9 ⁴⁹	4 ⁰²
+721	+1 ³³	+6 ¹⁹	St.-Ana	↑	+6 ⁵⁶	10 ⁰¹	4 ¹³
7 ³⁶	1 ⁴⁹	6 ³⁶	Fazekas-V.	↑	6 ⁴¹	10 ²⁰	4 ²⁹
+750	+2 ⁰⁴	+6 ⁵³	Simand	↑	+6 ²⁶	+10 ²⁷	+4 ³⁶
8 ⁰⁴	2 ¹⁸	7 ¹²	Nădab	↑	6 ³⁹	10 ⁴³	4 ⁵¹
8 ¹⁵	2 ³¹	7 ²⁶	Kișin.-Erd.	↑	5 ⁵⁷	+10 ⁵⁹	+5 ⁰⁵
8 ²⁶	2 ⁴²	7 ⁴⁰	Socodor	↑	5 ⁴⁶	11 ¹⁰	5 ¹⁶
+835	+2 ⁵²	1 ⁵³	Siclău	↑	5 ³⁶	11 ³¹	5 ²⁷
8 ⁴⁵	3 ⁰²	8 ¹⁴	Otlaca	↑	5 ²⁶	+11 ³⁹	+5 ⁴⁵
8 ⁵⁶	3 ¹³	8 ²⁸	Aletea	↑	5 ¹³	12 ⁰⁰	6 ⁰⁶
			sosește Chitichaz	pleacă		dimin. la am.	seară